

UNIVERSITETET I BERGEN

Universitetsbiblioteket

Kultur- og likestillingsdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

2022/12282-LESE

18.11.2022

Høring av ny lov om omsetning av bøker (bokloven)

Oversender vedlagt hørings svar fra Universitetet i Bergen angående høring av ny lov om omsetning av bøker (bokloven).

Vennlig hilsen

Maria-Carme Torras Calvo
bibliotekdirektør

Marion Mühlburger
seksjonsleder, Seksjon for tilvekst og
system

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Vedlegg

1 Hørings svar fra Universitetet i Bergen

Telefon 55580000
post@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Universitetsbiblioteket
Telefon 55582532
post.ub@uib.no

Postadresse
Postboks 7808
5020 Bergen

Besøksadresse
Haakon Sheteligs plass 7
Bergen

Saksbehandler
Lene Seim
55582532

Hørings svar fra Universitetet i Bergen til FORSLAG TIL LOV OM OMSETNING AV BØKER (BOKLOVEN)

1 Innledning

Kultur- og likestillingsdepartementets lovforslag har som formål å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur og å sikre god tilgjengelighet til litteraturen for alle i Norge. UiB støtter denne målsetningen. Høringsnotatets diskusjon om en tidsavgrenset fastprisordning for norske bøker, er av interesse for oss. UiB stiller seg generelt positiv til forslaget om fastpris i den foreslåtte bokloven, men gitt utviklingen for bokutgivelser til forskning og utdanning på den ene siden, og bruk av studielitteratur på den andre, ønsker vi å kommentere et par forhold.

2 Om lovens virkeområde

I lovforslagets §3 andre ledd må det avgjøres om fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning skal være inkludert i lovens virkeområde. Vi mener det vil være hensiktsmessig å inkludere disse kategoriene i lovens virkeområde for å sikre mest mulig enhetlig behandling av alle bokutgivelser.

3 Om fastpris

3.1 Fastprisordningen varighet

I lovforslagets §5 første ledd må det avgjøres om fastprisperioden skal være 12 eller 18 måneder. Vi anser forslaget om fastpris i 12 måneder som rimelig konsistent med dagens praksis.

3.2 Forlengelse av fastprisordningen

Lovforslagets §5 andre ledd gir mulighet for forlengelse av fastprisordningen i inntil 7 år for særlig ressurskrevende utgivelser. Vi støtter dette. Bøker rettet mot universitets- og høyskolesektoren har en annen livssyklus i markedet enn skjønnlitteratur og sakprosa. Det kan for eksempel ta lenger tid før fagbøker blir omfavnet av fagmiljø og derigjennom tas opp på litteraturlister, enn hva som er tilfellet for publikums interesse for skjønnlitteratur og sakprosa. Fagbøker skrives ofte med stor egeninnsats fra institusjoner i UH-sektoren gjennom, blant annet, forfatterens ansettelsesforhold. Det kan være i leverandørenes interesse å forlenge fastprisperioden for fagbøker som kan tenkes å bli tatt opp på litteraturlister på grunn av potensielt høye salgstall. Dette virker imidlertid ikke å være i tråd med boklovens formål, og vi ser helst av det er høy terskel for å få forlenget fastprisperioden for fagbøker.

3.3 E-bøker i digitale abonnementstjenester

Lovforslagets §5 tredje ledd sier at e-bøker og digitale lydbøker med fastpris ikke kan gjøres tilgjengelige i digitale abonnementstjenester før fastprisperioden for tittelen etter første eller annet ledd er utgått. For skjønnlitteratur og sakprosa er det konkurranse mellom trykte utgivelser og digitale lydbøker. Det samme kan i mindre grad sies om fagbøker til forskning og utdanning. Her dreier det seg heller om bøker skal anskaffes i trykt eller elektronisk format. Det institusjonelle fagboktilbudet i UH-sektoren er i all hovedsak anskaffet gjennom digitale abonnementstjenester. Dersom norske e-bok-utgivelser ekskluderes fra disse, kan dette innebære at norske fagbøker i mindre grad når publikum i fastprisperioden. Dette kan gi norske fagbøker en ulempe sammenlignet med utenlandske fagbøker i kampen om oppmerksomhet. Vi anbefaler derfor at norske fagbøker ikke ekskluderes fra digitale abonnementstjenester. Dette kan synes å stå i

konflikt med vårt ønske om mest mulig enhetlig behandling av alle bokutgivelser, jf. vår kommentar til lovens virkeområde, men fagbokmarkedet er internasjonalt. Vi mener derfor at boklovens formål best oppfylles ved å gi norske fagbøker så gode muligheter til å nå sitt publikum som mulig.

4 Om bøker med åpen tilgang

Hverken lovforslaget eller høringsnotatet nevner open access-bøker. Fagbøker utgis i økende grad med åpen tilgang, også av norske forlag. Det kommer stadig strengere krav til at forskning utgis med åpen tilgang, inkludert forskning utgitt i bokform. Bokutgivelser med åpen tilgang snur den tradisjonelle forretningsmodellen på hodet ved at forfatter betaler for utgivelsen av boka og publikum kan lese den gratis. Denne delen av bokmarkedet er fremdeles under utvikling, men her får poenget om bærekraftig forfatterøkonomi annen form: Dersom et forlag tjener godt på en bok med åpen tilgang, er dette fordi forfatteren, eller vedkommendes arbeidsgiver, har betalt forlaget godt. Å finne riktig økonomisk balanse mellom forfatter og leverandør ved slike utgivelser kan være en utfordring. Det bør derfor vurderes å gi forskrift om normalkontrakter eller tilsvarende for kjøp av forlagstjenester for offentlig finansierte fagbøker som utgis med åpen tilgang.

11.11.22/PSS,WJM,CT